

บทที่ ๕

บทสรุป

การศึกษาเกี่ยวกับการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองของประเทศไทย ครั้งใดก็ตามแล้วทั้งหมดนั้น บ่อมเป็นที่น่าสนใจในลักษณะและผลของการเปลี่ยนแปลงอันก่อให้เกิดรูปแบบและกระบวนการทางการเมืองที่แตกต่างไปจากรูปแบบการปกครองที่เคยมีแต่เดิมมาช้านาน ในบทสุดท้ายนี้จึงจะกล่าวสรุปสาระสำคัญของวิทยานิพนธ์ที่ทำการศึกษารื่องนี้ ตั้งแต่บทที่ ๑ ถึงบทที่ ๔ อันเป็นบทสุดท้ายของการเสนอวิทยานิพนธ์นี้ เนื่องจากได้จำกัดขอบเขตของการศึกษาไว้เฉพาะเพียงการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ อันเป็นมทพาทตั้งแต่เริ่มจนสิ้นสุดของคณะราษฎรในการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนั้น จึงจะไม่กล่าวถึงบทบาทและแนวทางการอื่นใดคตจากนั้นอีก

๕.๑ วิวัฒนาการของความคิดและการปกครองประเทศไทยในประวัติศาสตร์

จากการศึกษาความคิดและการปกครองประเทศไทยในประวัติศาสตร์ จะเห็นได้ว่าการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชได้เจริญรุ่งเรือง และเป็นรูปแบบการปกครองของประเทศไทยนับเป็นเวลายาวนาน ด้วยเหตุนี้เองความเคยชินกับการปกครองในระบอบดังกล่าวจึงฝังแน่นอยู่ในอุปนิสัยของประชาชนชาวไทย ตลอดระยะเวลาในประวัติศาสตร์ ได้มีภาวะแวดล้อมภายนอกเป็นปัจจัยสนับสนุนการมีอำนาจอันเด็ดขาดของผู้ปกครอง ซึ่งหมายถึงองค์พระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชนั่นเอง ผลในข้อนี้ย่อมจะนำไปสู่ความคิดที่กตองการใคผู้นำที่เข้มแข็ง เพื่อช่วยในการป้องกันบ้านเมืองไว้ ทำให้แนวโน้มเกิดขึ้นในข้อที่ยอมรับอำนาจอันเด็ดขาดของผู้นำประเทศ ลักษณะดังกล่าวนี้เมื่ออยู่ตลอดระยะเวลาที่ประเทศยังไม่ปลอดจากภัยของสงคราม และความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ แม้จะมีบางสมัยที่มการปกครองเป็นแบบบิคาถันบุตร หรือไค้นำเอาหลักเมตตามาใช้ในกาปกครองอยู่บ้างก็ตาม

ความเคยชินของประชาชนในระบอบการปกครองดังกล่าวนี้ ทำให้ลักษณะทางการเมืองของประเทศขึ้นอยู่กับผู้ปกครองชั้นสูงระดับเห็นวตลอดมา ความผันผวนในทางการเมืองและการปกครองกลายเป็นเรื่องของผู้มีอำนาจทั้งสิ้น หากไคมีปฏิกิริยาตอบโต้จากผูถูกปกครองหรือประชาชนเท่าที่ควรไม่ กลายเป็นการยอมรับว่าการสืบทอดอำนาจนั้นเป็นไปโดยธรรมชาติ ซึ่งไคไคชัก

กับความเรื่อถือของชน ความกระตือรือร้นและความสนใจที่จะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ กล่าวได้ว่าไม่มีอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของประชาชนในวงประวัติศาสตร์นั้น ตลอดระยะเวลาที่ถูกปกครองฝ่ายเดียวที่รอรับการบังคับดลให้มาจากเบื้องบนเป็นสำคัญ

ควรจะกล่าวโดยย่อว่า การหลังไหลของอิทธิพลในความคิดของประเทศทางตะวันตกนั้นเอง ได้มีส่วนอย่างสำคัญอันไปสู่การปฏิรูปการปกครองของประเทศให้ทันกับระบอบสมัยของการเปลี่ยนแปลง การปฏิรูปการปกครองในรัชกาลที่ ๕ จึงกล่าวได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของความคิดอย่างใหม่ที่เราเริ่มเข้ามามีอิทธิพลในความรู้สึกนึกคิดของทั้งผู้มีอำนาจปกครองประเทศและผู้อยู่ใต้อำนาจการปกครองในระยะเวลาต่อมา ความรู้สึกนึกคิดในแนวทางประชาธิปไตยและความคิดในเรื่องอันเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยของประชาชน เริ่มแสดงให้เห็นว่าจะเป็นการจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้แก่การปกครองของประเทศไทยในอนาคต ด้วยเหตุนี้วิวัฒนาการของความคิดและการปกครองของประเทศไทยนับแต่รัชกาลที่ ๕ เป็นต้นมา จึงมีแนวโน้มที่เริ่มเข้าสู่วิถีทางประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้นจนทุกที

แต่แนวโน้มของความคิดจะเป็นประชาธิปไตย ยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ความไม่พร้อมของประชาชนก็ยังคงเป็นเงื่อนงำที่ผู้มีอำนาจในการปกครองประเทศ มองไม่เห็นเวลาอันเหมาะสมที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองด้วย ความพยายามทดลองปกครองในวงเวลานั้นจึงเป็นไปในแนวทางที่พยายามสร้างเสริมพื้นฐานทางการปกครองประชาธิปไตยให้มีขึ้นทั้งโดยการจัดตั้งสถาบันทางการปกครองและความพยายามที่จะให้ประชาชนได้เรียนรู้และรับเอาความคิดอย่างใหม่ไว้ การส่งเสริมทางด้านการศึกษาโดยจัดส่งคนหนุ่มในรุ่นใหม่อุปการการศึกษาในประเทศทางตะวันตกมากยิ่งขึ้น ใกล่อให้เกิดความตื่นตัวทางการเมือง และความคิดที่จะนำเอาระบอบประชาธิปไตยมาใช้เป็นรูปแบบการปกครองของประเทศ แทนการปกครองในระบอบเดิม ซึ่งกลายเป็นความฉาดหลังแก่ความเจริญของประชาชาติที่กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสมัยนั้นพากันมองเห็นและคำนึงถึง

ความยึดถือของการพระราชทานให้ซึ่งรัฐธรรมนูญของประเทศ เป็นเหตุแห่งความไม่พอใจของกลุ่มผู้นำในการเปลี่ยนแปลงครั้งนั้นเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับสภากฎการทั้งในด้านการบริหาร การเมือง และสังคมของประเทศ ได้มีส่วนเอื้ออำนวยให้เกิดความไม่พึงพอใจโดยทั่วไป ความต้องการที่จะได้รัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครองประเทศเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เมื่อมี

ปัจจัยสนับสนุนดังกล่าว จึงนำไปสู่ความคิดที่จะมีการ เปลี่ยนแปลงการปกครองขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มคนหนุ่มในรูปใหม่ จึงได้รับการศึกษาจากประเทศทางตะวันตก และได้รับอิทธิพลจากความคิดของการปกครองทางตะวันตก ได้เป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลงมาสู่ประเทศไทยโดยการปฏิวัติ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ เพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองของประเทศไทย

วิวัฒนาการของความคิดและการปกครองประเทศไทยมีลำดับความเป็นมาดังนี้ ได้ศึกษา มาแล้วนี้ ย่อมมีเหตุผลที่เป็นไปได้ในข้อที่ว่า เมื่อสภาพการณ์ เวลา และความเปลี่ยนแปลงดำเนิน ไปตามวิถีทางของตัวมันเองแล้ว ย่อมนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแห่งการ เปลี่ยนแปลง และ เวลาที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นด้วย ในกรณีของประเทศไทย นอกจากเหตุผลที่เป็นไปได้อีกกล่าว ยังได้รับการสนับสนุนจากปัจจัยบางประการที่เอื้ออำนวยให้อีกด้วย สถานการณ์ที่ยุ่งยากซึ่งถูกกล่าวอ้างใน ระยะตอนนั้นเอง เป็นเหตุและนำไปสู่การปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองการปกครองของประเทศไทย จึงเป็นร่องรอยที่สำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์การปกครองของประเทศไทย

๕.๒ การเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยโดยการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕

สภาพการณ์โดยทั่วไปก่อนหน้าการปฏิวัตินั้นไม่เพียงแต่เกิดจากความตื่นตัวในแนวความคิดทางประชาธิปไตยตะวันตกเพียงเท่านั้น ที่เร่งเร้าการดำเนินการปฏิวัติไปสู่จุดของการ เปลี่ยนแปลง แต่ปัจจัยที่เอื้ออำนวยแก่การปฏิวัตินอกจากนั้น ก็คือสภาพทาง เศรษฐกิจที่ตกต่ำ ความขาดแคลนทุกข์ยากในภาวะอันลำบากของประเทศไทยสมัยนั้นด้วย มาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลนำมาใช้ แก้ไขลดภัยกลายเป็นสิ่งซึ่งสร้างความไม่พอใจให้เพิ่มมากขึ้น เพราะเหตุที่มาตรการเหล่านั้นหาได้ ประสพผลสำเร็จเท่าที่ควรไม่ ทั้งนี้โยบายการกูด้อยออกเนื่องจากความตกต่ำทาง เศรษฐกิจของประเทศไทย ได้สร้างความปั่นป่วนแตกแยกให้เกิดขึ้นภายในหมู่ข้าราชการเอง อันเป็นผลนำไปสู่สภาพการณ์ทางการเมืองที่เต็มไปด้วยความขัดแย้ง แม้ในฝ่ายพลเรือนเองก็ตาม ในขณะเดียวกันสภาพความเหลื่อมล้ำทางสังคมในระหว่างราษฎรสามัญโดยทั่ว ๆ ไป และพระราชมวงศ์ ล้วนเป็นส่วนก่อให้เกิดการแตกแยกและมองหากจุดแก้ไขระบอบการปกครองสมัยนั้น ความความเชื่อว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยจะเป็นรูปแบบการปกครองที่แก้ไขได้ จึงก่อให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มผู้นำการ เปลี่ยนแปลงโดยการปฏิวัติในครั้งนั้น

แต่การรวมตัวจากความถนัดของสถานการณภายในประเทศใหม่อยู่นั้นเองก็มีความแตกต่างที่แจ้งอยู่จากการรวมกลุ่มแบบนั้นด้วย เพราะเหตุที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงแต่ละคนต่างก็มีความคิดเห็นและอุดมการณ์ซึ่งเป็นของตนเองโดยเฉพาะ ก่อให้เกิดความขัดแย้งในระบบต่อมาไม่สิ้นสุด ซึ่งเป็นผลให้การพัฒนาประชาธิปไตยโดยจากอุดมการณ์ดั้งเดิมของผู้นำการเปลี่ยนแปลงกลุ่มนั้น มีใจค้ำเนินไปสู่เป้าหมายที่โครงการอย่างแท้จริง ขอทำนายสิ่งเกตุก็คือว่า กลุ่มผู้นำในการเปลี่ยนแปลงนั้น เป็นข้าราชการในระบบการปกครองเดิมมาก่อน แต่เป็นบุคคลหนุ่มๆในรุ่นใหม่ที่ได้รับการศึกษาจากตะวันตก และมีทัศนะประชาธิปไตยโดยตะวันตก การรวมตัวเป็นกลุ่มก่อนทางการเมืองดังกล่าว ก็ทำให้อาจเกิดจากพื้นฐานเบื้องต้นของประชาชนโดยทั่วไป แต่เป็นการรวมตัวของกลุ่มบุคคลซึ่งมีความกึกอวุ่นในแนวทางเดียวกันจำนวนไม่มากนักที่ประสบสภาพความไม่ก้าวหน้าของประเทศ และต้องการนำรูปแบบการปกครองอย่างใหม่มาใช้แทนการปกครองซึ่งล้าหลัง เช่นที่เป็นอยู่นั้น เพราะฉะนั้นลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มนั้น หรือคณะราษฎรจึงกล่าวได้อย่างแน่นอนว่า เป็นการรวมกลุ่มของคณะบุคคลซึ่งมิได้เป็นตัวแทนส่วนใหญ่ของประชาชนในประเทศ

ลักษณะพื้นฐานโดยทั่วไปของประชาชนชาวไทยในขณะนั้น กล่าวได้ว่ายังขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการปกครองที่จะนำมาใช้ใหม่ นอกจากเหตุผลในข้อที่ว่า การศึกษาของประชาชนไม่มีอยู่มากพอแล้ว ยังมีเหตุผลอันเป็นลักษณะนิสัยของคนไทยอีกด้วยว่า ประชาชนกลางคืนเกลียดระบอบการปกครองในรูปเดิมมาช้านาน ความตื่นตัวทางการเมืองไม่มีอยู่มากพอที่จะรู้และเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงเช่นนั้น ว่าจะมีความสำคัญต่อชีวิตชีวิตทางการเมือง และการดำรงอยู่ในสังคมของประเทศอย่างไร การที่กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงการปกครองในครั้งนั้น ใจกึกอวุ่นจึงเป็นเสมือนได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองของประเทศ บนพื้นฐานที่ขาดความรู้ความเข้าใจของประชาชนมารองรับ ฉะนั้นเองที่ทำให้กระบวนการทางการเมืองดังกล่าวนี้ไม่สามารถดำเนินไปในวิถีทางประชาธิปไตยอย่างราบรื่น เพราะเหตุที่คนส่วนใหญ่ในประเทศไม่มีพื้นความรู้และความเข้าใจในวิถีทางดการปกครองที่ถูกยกย่องขึ้นมาให้ ทั้งกลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้นก็มีได้เป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศเลย

แต่อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มทางการเมืองเหล่านั้น ท่องนับว่าเป็นก้าวแรกของความสำเร็จที่การปฏิวัติจะเกิดขึ้น จากความพยายามของกลุ่มบุคคลผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมีเป้าหมายและอุดมการณ์ที่จะไ้มาซึ่งรัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศ และมีผลการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ไทย โดยมีองค์พระมหากษัตริย์เป็นประมุขดำรงอำนาจอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ได้มีการกำหนดเป้าหมายสุดท้าย และหลักการต่าง ๆ เข้ามารวมใจความเชื่อมโยงของประเทศไทย ถึงปรากฏในอุดมการณ์ ๒ ประการซึ่งโลกกล่าวไว้แล้ว และมีผลทางการเมืองในภายหลังกอมาด้วย

แม้ว่าแผนการปฏิวัติที่กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงกำหนดขึ้นนั้น จะประสบผลสำเร็จโดยไม่มี การเสียเลือดเนื้อแต่อย่างใดก็ตาม ควรจะกล่าวโดยยวว่า ความสำเร็จของการปฏิวัติในครั้งนั้น เป็นผลส่วนหนึ่งมาจากความร่วมมือของสมเด็จพระปกเกล้าฯ ที่ไม่ตั้งประสงค์ให้เกิดการนองเลือดขึ้น ความสำเร็จจากการปฏิวัติในครั้งนั้น แม้จะเกิดจากกลุ่มบุคคลซึ่งมิได้เป็นตัวแทนส่วนใหญ่ของประชาชนในประเทศไทย ก็มีผลอันสำคัญเป็นอย่างยิ่งแก่ระบอบการปกครองของประเทศนับแต่บัดนั้นมา

๕.๓ ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองภายหลังการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕

ผลจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยการปฏิวัติในครั้งนั้น ได้กลายเป็นส่วนที่สร้างรูปแบบการปกครองของประเทศจนถึงปัจจุบัน ในประการแรกที่สุด ก็คือการสิ้นสุดของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช ซึ่งเป็นรูปแบบการปกครองของประเทศไทยมาเป็นเวลาอันยาวนาน และนับแต่บัดนั้นมาอำนาจขององค์พระมหากษัตริย์ก็ถูกจำกัดให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ อันเป็นผลจากการปฏิวัตินั้น

เมื่ออำนาจขององค์พระมหากษัตริย์ลดลงแล้ว การเข้าดำเนินการปกครองประเทศในระยะแรกภายหลังการปฏิวัติเสร็จสิ้น จึงขึ้นอยู่กับกลุ่มบุคคลที่เปลี่ยนแปลงการปกครอง ด้วยการนำรัฐธรรมนูญมาใช้เป็นหลักในการดำเนินการปกครองประเทศ ด้วยการก่อตั้งสถาบันทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยขึ้นมาทดแทนสถาบันในระบอบเก่า และด้วยความพยายามที่จะนำเอาอุดมการณ์ของคณะปฏิวัติมาจัดดำเนินการ เพื่อนำข้อบกพร่องอันเป็นสภาพการที่ฝังอยู่ในขณะนั้น ในข้อนี้เองที่เราจะเห็นได้ว่าอุดมการณ์ ๒ ประการของคณะราษฎร ได้กลายมาเป็นหลักแห่งเป้าหมายในระบอบการปกครองใหม่ นี่จึงเป็นผลที่เกิดจากการปฏิวัติในครั้งนั้น

แต่ทั้งนี้โลกกล่าวมาแล้วว่า ลักษณะพื้นฐานของการรวมตัวในกลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงครั้งนั้นมีความแตกต่างอยู่ในตัวเองมาแต่แรก อันทำให้การจัดดำเนินการเป้าหมายและอุดมการณ์ที่วางไว้ นั้น มิได้เป็นไปอย่างราบรื่น และประสบผลดังที่คาดหวังไว้แต่เดิม ดังจะเห็นได้จาก การดำเนินการในข้อ ๓ ของหลัก ๒ ประการนั้นต้องประสบกับการจัดวางดำเนินการถึงแก่ความ

จนลมเหลวในที่สุด และนำมาซึ่งความฉกฉวยแย่งชิงในกลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเกิดการฉกฉวยแย่งชิงใหญ่ในระหว่างผู้ได้อำนาจใหม่ กับกลุ่มผู้สูญเสียอำนาจไป

ความฉกฉวยแย่งชิงนี้ ก็คือความพยายามดึงอำนาจไปมาในระหว่างกลุ่มผู้ได้อำนาจในขณะนั้น และกลุ่มผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าสูญเสียอำนาจในระบบเดิม การกบฏนวมวระเคเรในครั้งนั้นเป็นเครื่องชี้ให้เห็นได้ประการหนึ่งว่า การเขย่งครองอำนาจของคณะราษฎรและการจัดดำเนินการในทางเศรษฐกิจของคณะราษฎรแรกเริ่มนั้น มิได้รับการยอมรับอย่างแท้จริงหรือเห็นด้วย และยอมคามในขณะเดียวกันยอมจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นได้อีกว่าความการเริ่มต้นระบอบการปกครองใหม่ นั้น ก่อให้เกิดการแย่งชิงอำนาจในการปกครองซึ่งกลายเป็นเหตุกบฏแห่งความฉกฉวยแย่งชิงมาตลอด ยุคอันยุ่งยากที่ตามมาอีกประการหนึ่งภายหลังจากการปฏิวัติในครั้งนั้น ก็คือการเปลี่ยนมือของอำนาจในการปกครองประเทศ มีอยู่แต่เฉพาะเพียงในกลุ่มผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงครั้งนั้น ซึ่งก็เป็นทหารและเจ้าราชการในระบบเดิมนั่นเอง อำนาจปกครองความความหมายจจระบอบการปกครองใหม่ ถูกจำกัดและรวมไว้แต่เพียงระดับสูง จนประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่มีโอกาสที่จะได้รับอำนาจที่แท้จริงเช่นนี้เลย

เพราะฉะนั้นก็มีการเริ่มต้นใหม่ในระบบรัฐสภา สถาบันทางการเมืองที่สร้างขึ้นภายหลังประสบความสำเร็จจากกการปฏิวัตินั้น ก็เป็นแต่เพียงรับรองการได้อำนาจมาให้เป็นความชอบธรรมเท่านั้น กระบวนการทางการเมืองดำเนินไปในวิถีทางที่สร้างอำนาจให้แก่ฝ่ายบริหาร จนแม้สถาบันนิติบัญญัติก็อ่อนแอเกินกว่าจะควบคุมได้ ไม่ว่าจะการจัดตั้งสมัชชาประเภทสองชั้นไว้ หรือแม้การตั้งเงื่อนใจในเรื่องเวลาที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองอย่างแท้จริง ล้วนเป็นข้อที่แสดงว่าผลจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองภายหลังจากการปฏิวัติเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น เป็นแต่การเปลี่ยนมือของอำนาจในการปกครองประเทศเพียงเท่านั้น และเมื่อกลุ่มผู้ได้อำนาจมามิได้เป็นตัวแทนส่วนใหญ่ของปวงชนในประเทศตั้งแต่นั้น ก็เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่า อำนาจฉกฉวยไปโดยความความหมายของการปกครองที่เข้ามาใช้ภายหลังจากการปฏิวัติครั้งนั้น เป็นแต่เพียงรูปแบบที่กำหนดไว้ในทางนิตินัย ความโครงสร้างทางการเมืองที่เปลี่ยนไปเท่านั้นเอง

ลักษณะที่กล่าวมาอยู่ทั้งกล่าวนี้ มีผลอย่างสำคัญที่นำไปสู่ความฉกฉวยแย่งชิงในระหว่างคณะราษฎรผู้ครองอำนาจ และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงที่สุดด้วยการสละราชสมบัติของพระองค์ ข้อควรให้เห็นจากมูลเหตุในเรื่องนี้ ก็คือความฉกฉวยแย่งชิงเกี่ยวกับเรื่องอำนาจในการดำเนิน

การปกครอง และลักษณะทางนิเทศย์ที่ถูกกำหนดไว้โดยคณะราษฎรในรัฐธรรมนูญที่นำมาใช้ในครั้งนั้น รวมทั้งพฤติกรรมทางการปกครองที่ดำเนินอยู่โดยคณะราษฎรในระยะ เริ่มแรกการปกครองในรูปแบบ พระราชบัญญัติของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ และข้อเสนอของพระราชบัญญัติที่โคกล่าวไว้อีกก็คือ การโต้แย้งเกี่ยวกับนิเทศย์และพฤติกรรมของวิถีทางการเมืองในช่วงสมัยนั้น พระราชกฤษฎีกาในการทรงขอสละราชสมบัติตอนหนึ่งที่ว่า "...ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนี้โดยสิทธิขาด และโดยไม่มีเงื่อนงำแท้จริงของราษฎร" น่าจะเป็นข้อที่ระบอบการหนึ่งว่า พฤติกรรมในการปกครองขณะนั้น เป็นไปในทางที่เบี่ยงเบนออกจากความเป็นประชาธิปไตยที่คองการใหม่ซึ่งในประเทศไทย หลังการปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕

แก่อ่างไรก็ตาม เมื่ออำนาจทั้งหลายตกอยู่แก่กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้นแล้ว จากอุดมการณ์อันเป็นเป้าหมายแต่เดิม ที่ต้องการให้การปกครองของประเทศเป็นไปในแนวทางประชาธิปไตย คณะราษฎรซึ่งได้อำนาจในการปกครองประเทศภายหลังการปฏิวัติประสบความสำเร็จแล้ว จึงได้สร้างรูปแบบและวางพื้นฐานทางประชาธิปไตยขึ้นแก่การปกครองหลังจากนั้นต่อมา

รูปแบบและพื้นฐานดังกล่าวนี้ ก็คือความพยายามให้กระบวนการทางการเมืองของประเทศดำเนินไปตามวิถีทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ด้วยการจัดตั้งสถาบันทางการเมือง เช่น ให้มีรัฐสภา หรือสถาบันในทางการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองด้วย เช่น การออกพระราชบัญญัติจัดตั้งเทศบาล พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นต้น ความพยายามในการปูพื้นฐานเช่นว่านี้ ยังเปิดโอกาสให้ได้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้น อันเป็นผลให้แก่วัฒนของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีทางการเมืองและการปกครองประเทศรวมด้วย ในขณะเดียวกันก็คงมีความพยายามกระจายอำนาจในการปกครองไปสู่ประชาชนมากขึ้น และแนวความคิดเกี่ยวกับการถอดถอนการถอดถอนการเมืองก็เป็นส่วนช่วยให้ความพยายามดังกล่าว เป็นไปได้ถึงวิถีทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยยิ่งขึ้น

เงื่อนงำสำคัญที่ถูกนำมากล่าวอ้างถึงความไม่พร้อมของประชาชนที่จะได้รับอำนาจปกครองที่แท้จริงในข้อที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของประชาชนไม่มีอยู่มากพอ เพราะขาดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการวางพื้นฐานความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนด้วย ทั้งนี้เป็นการจัดดำเนินการตามหลักการข้อ ๒ ของหลัก ๒ ประการของคณะราษฎรด้วย ผลจากการดำเนินการของคณะราษฎรในข้อนี้ ก็คือจัดตั้งสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการปกครองขึ้น อันได้

แก่การจัดพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการเมืองขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นคนมา ความแตกต่างอย่างสำคัญของการก่อตั้งสถาบันการศึกษาในระหว่างการปกครองสองระบบของประเทศไทยก็คือ ในสมัยอันเป็นการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ สถาบันการศึกษาจัดตั้งขึ้นโดยมีจุดประสงค์ให้เอกชนเข้ารับราชการ เป็นการสนองต่อการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชโดยตรง แต่การก่อตั้งสถาบันการศึกษาภายหลังการปฏิวัตินั้นได้จัดดำเนินการขึ้นโดยมีจุดประสงค์ในการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นับเป็นความพยายามของคณะราษฎรที่ใฝ่หาพื้นฐานความรู้ทางการเมือง โดยการวางระบบการศึกษาอย่างมีเป้าหมายที่แน่นอน ผลที่ได้ในขั้นนี้ก็คือ ผลิตภัณฑ์ของสถาบันที่จัดตั้งขึ้นได้มีส่วนอยู่อย่างมากต่อการปกครองในรูปแบบใหม่ และได้สร้างความรู้ความเข้าใจในวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนอย่างคึกยิ่ง

อย่างไรก็ตาม ในภายหลังกการปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕ นั้น มีลักษณะบางประการที่แสดงให้เห็นถึงแม้เริ่มที่จะรูปแบบการปกครองของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปนั่นคือ คณะราษฎรนั่นเองได้สร้างองค์กรต่าง ๆ ของระบอบประชาธิปไตยในลักษณะที่ส่งอำนาจไว้ให้แก่กลุ่มคนเพียงเท่านั้น ในขณะที่เกี่ยวกับอีกคดีฝ่ายนิติบัญญัติให้ออนแอลลงจนเกินกว่าที่จะดูชอบ และคามอำนาจของฝ่ายบริหารได้ โดยเฉพาะในการเข้าครองอำนาจปกครองประเทศตลอดสมัย บทบาทของคณะราษฎรก็ได้เข้าไปก้าวกายกระบวนการที่ถูกครองของระบอบการปกครองของประชาธิปไตย เพราะได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะบางประการในการได้มาซึ่งอำนาจนั้นว่าต้องได้รับการสนับสนุนจากกำลังทางทหาร เป็นประการสำคัญ ผลจากกระบวนการของการเข้าครองอำนาจเช่นนี้เอง ทำให้อำนาจอธิปไตยของประชาชนมีกำหนดไว้แต่ในทางนิตินัย เป็นแค่เพียงรูปแบบที่มีอยู่ในโครงสร้างของการปกครองในรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะเมื่ออำนาจเช่นว่านั้นเปลี่ยนมืออยู่ในระหว่างขบวนการด้วยกันเองและมีอยู่แต่เฉพาะเพียงในกลุ่มที่ได้อำนาจโดยการสนับสนุนจากกำลังทางทหาร

กระบวนการ เมืองและประชาธิปไตยในประเทศไทยนับแต่บัดนั้นมา จึงมีโลกอันให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้มีอำนาจในการปกครองประเทศอย่างแท้จริง ลักษณะเช่นว่านี้มีอยู่ตลอดสมัยอันเป็นบทบาทของคณะราษฎร และแม้ภายหลังจากนั้นแล้ว ก็ยังมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน แม้จะได้พิจารณากระบวนการทางการเมืองในปัจจุบันนี้ด้วยก็ตาม จะเห็นได้ว่า ขบวนการและกลุ่มที่มิได้กำลังทางทหารสนับสนุนเท่านั้นที่มีอำนาจในการปกครองประเทศไทยประจวบส่วนนี้ที่อยู่ในประเทศไทยไม่ ดังนั้นแม้ว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยมาเป็น

รูปแบบการปกครองในระบบประชาธิปไตย นานกว่า ๓๐ ปีแล้วก็ตาม การเปลี่ยนแปลงนั้นก็เป็นการเปลี่ยนแปลงเพียงในรูปแบบเท่านั้น หากแต่การเปลี่ยนแปลงที่อำนาจในการปกครองประเทศไทย ได้ขยายไปสู่สหประชาชาติประชาธิปไตยที่แท้จริงไป

๕.๔ การวิเคราะห์ผลภายหลังการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕

ดังปรากฏแน่ชัดในเป้าหมายของการปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ แล้วว่ารูปแบบการปกครองที่จะนำมาใช้นั้น ก็คือการปกครองในระบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เป็นผลจากอิทธิพลของแนวความคิดในทางตะวันตกที่เข้ามามีส่วนร่วมผลักดันแนวทางการปกครองในรูปแบบใหม่ในความรู้สึกนึกคิดของกษัตริย์ผู้ปกครองเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้น ซึ่งย่อมจะหมายถึงคชระชากรนั่นเอง อิทธิพลของความคิดเช่นว่านี้โลกอาจอ้างถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ ที่จะได้มีส่วนร่วมในการปกครองด้วย นับเป็นข้อแตกต่างจากแนวความคิดในระบบการปกครองเดิม เพราะฉะนั้นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการปฏิวัติจึงก่อให้เกิดการจัดตั้งสถาบันทางการเมืองและการปกครองไปในแนวทางประชาธิปไตยตามประเทศทางตะวันตกทั้งหลาย

เมื่อพิจารณาหลักณะต่าง ๆ ของการเปลี่ยนแปลงที่ถูกนำเข้ามาทดแทนสถาบันในระบบเดิม จะพบว่าได้มีการยอมรับหลักที่ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของการปกครอง รูปแบบใหม่โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักแบบบท แต่ในขณะนี้ถูกหันไปตั้งสถาบันอื่น ๆ ตามมาด้วย เช่น รัฐสภา และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองประเทศทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นโดยทางเทศบาล และรูปการปกครองท้องถิ่นที่เริ่มมีตั้งแต่นั้นมา นับเป็นการกระจายอำนาจการปกครองซึ่งแต่เดิมเป็นสมบูรณาญาสิทธิราชขององค์พระมหากษัตริย์แต่เพียงพระองค์เดียว ไปให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในการปกครองประเทศด้วย การให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้น ความคิดและการกำเนิดพรรคการเมือง เป็นกลไกทางการเมืองและการปกครองในรูปแบบใหม่ ล้วนเป็นข้อที่แสดงให้เห็นเด่นชัดถึงอำนาจในระบบเก่าซึ่งสิ้นสุดไปแล้วนั้นว่า ระบบใหม่ที่มาทดแทนนั้น ก็คือการกำหนดหลักเกณฑ์ในการปกครองให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการดำเนินการปกครองแทน เพราะฉะนั้นเมื่อพิจารณาผลภายหลังการปฏิวัติในครั้งนั้นในแง่ลึกซึ้ง ก็ย่อมยอมรับได้ว่า สถาบันทางการเมืองและการปกครองที่นำเข้ามาทดแทนภายหลังการปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ มีรูปแบบอันเป็นลักษณะของระบบ

ประชาธิปไตยนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

แต่การพิจารณาความเป็นประชาธิปไตยของประเทศใดประเทศหนึ่งนั้น ขอบไม่เป็นการเพียงพอที่จะมองดูสถาบันที่กำหนดขึ้นเป็นรูปแบบที่มีอยู่ในทางนิติบัญญัติเพียงเท่านั้น เพราะเหตุว่าภายใต้รูปแบบดังกล่าวนั้น ยังมีกระบวนการต่าง ๆ ทางการเมืองที่จะนำมาพิจารณาอีกกว่าโลกดำเนินไปในวิถีทางความเป็นประชาธิปไตยโดยแท้หรือไม่ การพิจารณาในข้อที่ว่านี้เป็นข้อแตกต่างจากสิ่งที่กำหนดไว้ในตัวบทกฎหมาย นั่นคือการมองในแง่พฤติกรรมทางการเมืองการปกครองของผู้นำนานาจอในการปกครอง และผู้ที่ถูกปกครองด้วย

ในการพิจารณาถึงพฤติกรรมเช่นว่านี้ ลักษณะภายหลังการปฏิวัติในครั้งนั้นได้แสดงให้เห็นความเบี่ยงเบนที่มีอยู่ในโครงสร้างดังกล่าว ซึ่งเมื่อพิจารณาอุดมคติและพฤติกรรมของรัฐบาลจะพบว่า ยังคงมีทัศนคติไม่แตกต่างกับที่มีอยู่ในระบอบเดิม นั่นคือ การมองเห็นประชาชนยังไม่พร้อมที่จะมีส่วนร่วมบทบาทในการปกครองประเทศ ทั้งนี้เหตุผลประการหนึ่งอันเกี่ยวกับการศึกษาโดยทั่วไป และปรากฏสภาพการณ์ของสังคมในขณะนั้น ที่มิได้มีพื้นฐานรองรับรูปแบบแห่งการเปลี่ยนแปลงอันจะเกิดขึ้น เจื่อนใจกาง ๆ ที่กำหนดใหม่ในระยะต่อมาจนเป็นข้อที่สังเกตเห็นแนวโน้มของการรวมอำนาจเข้ามาอยู่เฉพาะในศูนย์กลางการเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้นเพียงเท่านั้น แนวโน้มเช่นนี้ย่อมจะกล่าวได้ว่า อำนาจในการปกครองที่แท้จริงนั้นยังมีอยู่เพียงระดับเดียว และมีได้มาถึงทั่วประเทศอย่างแท้จริง เมื่อลักษณะแห่งข้อเท็จจริงเป็นดังนี้ จึงเป็นข้อพิสูจน์ประการหนึ่งของสมมติฐานที่ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงแต่เพียงรูปแบบที่โอนอำนาจจากสถาบันเดิม ไปยังกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีได้เป็นตัวแทนส่วนใหญ่ของประชาชนในประเทศ เพราะฉะนั้น ประชาชนจึงเป็นศูนย์กลางอำนาจตามอุดมการณ์ของระบอบประชาธิปไตย สำหรับประเทศไทยแล้ว อำนาจเช่นว่านี้ตกอยู่กับประชาชนอย่างแท้จริงเลยทีเดียว

เหตุที่เป็นเช่นนี้ เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยการปฏิวัติเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ นี้ มิได้ตั้งอยู่บนรากฐานที่รองรับการเปลี่ยนแปลง เช่นนั้นมาก่อน ไม่ปรากฏว่าประชาชนเข้าใจดีพอ ถึงวิถีทางของชีวิตการเมืองที่จะมีใหม่ ไม่มีความรู้และประสิทธิภาพทางการเมือง และการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากพอ เนื่องจากความเคยชินกับระบอบการปกครองในรูปเดิม ซึ่งทำให้ประชาชนมองไม่เห็นความจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ นอกจากนั้นยังมีเหตุผลที่มาจาก การไม่มีตัวแทนที่แท้จริงของประชาชนในการเปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนั้นด้วยนั่นเอง ที่ทำให้

ประชาชนโดยทั่วไปจากโอกาสที่จะได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่ถูกทดลองมา ในประการที่สุกเมื่อ การเปลี่ยนเมืองจันท์มีอยู่เดิมที่กล่าวมานั้น อำนาจปกครองประเทศของระบอบประชาธิปไตย ที่เปลี่ยนแปลงมาทดแทนรูปแบบการปกครองสมัยเดิม จึงมิได้อยู่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศแต่ อยางใด

กล่าวโดยสรุปทั้งหมดแล้ว จากการศึกษาการปฏิวัติ พ.ศ. ๒๔๗๕ กับการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างทางการเมืองการปกครองของประเทศไทยทั้งได้กล่าวมานี้ ได้แสดงให้เห็นลักษณะการ เปลี่ยนแปลงในครั้งนั้นว่า แม้ประเทศไทยจะได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นประชาธิปไตยนาน กว่า ๓๖ ปีแล้วก็ตาม แต่ระบบการเมืองภายหลังจากนั้นยังคงลักษณะบางประการที่ทำให้ระบอบ ประชาธิปไตยของประเทศไทยไม่อาจดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และตรงตามอุดมการณ์ของประชา ธิปไตยที่แท้จริง ปรากฏนับแต่บัดนั้นเป็นต้นมาข้าราชการและทหารซึ่งมีกำลังสนับสนุนอยู่ใต้อำนาจใน ทางการเมืองประเทศไทยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน สถาบันทางการเมืองที่กำหนดขึ้นก็เป็นแต่ เพียงรูปแบบเพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้อำนาจ จึงเป็นการยากที่จะกล่าวได้ว่าประชาชน ส่วนใหญ่ของประเทศไทยได้ใช้อำนาจในการปกครองอย่างแท้จริงนับแต่บัดนั้นมา.